

Історико-політичні проблеми сучасного світу:
Збірник наукових статей. – Чернівці:
Чернівецький національний університет,
2017. – Т. 35-36. – С. 102-108

Modern Historical and Political Issues:
Journal in Historical & Political Sciences. – Chernivtsi:
Chernivtsi National University,
2017. – Volume. 35-36. – pp. 102-108

УДК: 327(497.4):061.1ЄС

© Ірина Бутирська¹

Розвиток Словенії в Європейському Союзі: соціальні аспекти

Автор доводить, що політичній стабільності незалежної Словенії сприяв ряд факторів, зокрема інтеграція з ЄС, модернізація соціальної, культурної та економічної сфер. Глобальна фінансово-економічна криза виявила негаразди економіки держави і її керівництво вимушено скоротило значну частину соціальних пільг для населення. Це підняло градус напруги в суспільстві, знизило рівень національної єдності та довіри до уряду. З 2014 р. новий уряд прагне повернути довіру людей до держави. Ситуація покращується, довіра до уряду зростає, що вказує і на зростання політичної стабільності в Словенії.

Ключові слова

Словенія, стабільність держави, соціальна сфера, уряд.

The Development of Slovenia in the European Union: Social Aspects

The author proves that the successful stability of independent Slovenia contributed to a number of factors, existing since its being incorporated in the SFRY. The factor, uniting the state has become the common goal – the aspiration to join the EU. The process of the European integration contributed to the modernization of a number of spheres, in particular social, cultural and economic ones. The global financial and economic crisis has revealed the turmoil in the economy of the state and its leadership was forced to gradually reduce a significant part of social privileges for the population. This caused the tension in the society and reduced the level of the national unity, having a negative impact on people's wellbeing.

However, since 2014, the Prime Minister M. Cherar has been trying to restore people's trust in the state. The situation is getting better; indicators of trust in government are increasing, which also points to state capacity and political regime stability in Slovenia.

Keywords

Slovenia, state stability, social sphere, government.

На різні рівні соціального розвитку держав ЄС вказує багато показників: рівень витрат на соціальний захист, ВВП на душу населення, рівень зайнятості, кількість осіб, що знаходяться за межею бідності, індекси якості життя, рівень мінімальної зарплати, рівень середньої зарплати, дохід на душу населення тощо. Розміщена на Балканах Республіка Словенія, яка в 2004 р. стала членом Євросоюзу, нині демонструє доволі високі показники розвитку. Втім, остання фінансово-економічна криза завдала їй значних втрат. Рівень безробіття перевищив 13% працездатного населення, в 2011-2013 рр. знову був значний економічний спад, а валовий зовнішній борг держави досяг 135% ВВП².

У грудні 2014 р. виповнилося 100 днів роботи нового уряду Словенії прем'єр-міністра Міро Церара. Першочергові завдання уряду включали: вихід держави з політичної й економічної кризи, повернення довіри громадян до верховенства закону й органів влади³. Прем'єр заявив, що Словенія враховує рекомендації ЄС, але шукатиме власні шляхи, щоб краще вийти з

¹ Кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту і туризму Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ, Україна, Email: irina.val13@gmail.com

² Прем'єр-министром Словенії став Міро Церар. URL: <https://112.ua/mir/premer-ministrom-slovenii-stal-miro-cerara-106438.html> (дата звернення: 27.08.2014).

³ Юрист Міро Церар избран новим прем'єр-министром Словенії. URL: <http://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2014/08/26/7025321/> (дата звернення: 28.11.2014).

економічної та соціальної кризи⁴. Звітуючи, прем'єр зазначив, що в основі його діяльності було прагнення повернути довіру людей до держави, яка має стати «здоровою, інноваційною, компетентною і соціально орієнтованою»⁵. Також наголос робився на вирівнювання доходів і видатків з державного бюджету.

З 28 держав ЄС у десяти – населення отримує середньомісячну зарплату до 1000 євро, у шести – від 1000 до 2000 євро та в 12 державах – від 2000 до 4000 євро. Рівень соціального розвитку держав ЦСЄ, важко порівняти з державами – засновниками спільноти. Так, місячна зарплата у Нідерландах у 8 разів більша ніж у Болгарії. Розвинені держави залишаються на високому рівні, а менш розвинені дуже повільно покращують свій економіко-соціальний стан.

Порівнюючи показники середньої зарплати у державах ЄС та Словенії, вкажемо, що з 2014 р. у державі зросла середня зарплата і була найвищою серед держав ЦСЄ (1571 євро). Але уряд вважав це недостатнім і підвищив завдання: переглянув дохідні і витратні статті бюджету на 2014 р. та склав проект державного бюджету на 2015 р., дефіцит якого не перевищував 3% ВВП⁶.

Для збільшення бюджетних доходів уряд звернувся до ЄС й у жовтні 2014 р. розморозили кошти, призначені для оперативної програми протидії політиці кількісного пом'якшення на період 2014-2020 рр., що сприяло певним успіхам у справі підвищення ефективності використання коштів з фондів ЄС. Словенія за цим показником піднялася з 20 на 14 місце серед членів ЄС. Держава покращила показники Індексу соціального прогресу (ІСП). Серед держав ЦСЄ з найвищими результатами були Словенія, Чехія й Естонія (2015 р.)⁷. На останніх місцях рейтингу – Болгарія, Румунія, Латвія, Угорщина, Литва.

ІСП – детальний індекс, що дозволяє добре проаналізувати причини успіхів чи невдач держав. Перша складова індексу – «Базові людські потреби»: харчування і базова медицина, чиста вода і санітарні умови, житло, безпека. Друга складова ІСП – «Основи добробуту», яка теж включає чотири елементи. Перший – «Доступ до базової освіти». За показниками, що характеризують цей елемент, Словенія входить до топ-п'ятірки держав ЦСЄ. Уряд надає великого значення розвитку і вдосконаленню важливих складових успішної модернізації суспільства – освіти й науці. Базова освіта (9 років) в державі обов'язкова. Коли дитина досягає шести років, батьки пишуть заяву в школу про прийом у початкові класи. Запис на наступний рік роблять у лютому поточного, а розділяють дітей у школи за територіальною ознакою. Це безкоштовний етап навчання, але шкільні обіди, підручники, екскурсії оплачують батьки⁸.

Середня освіта в Словенії поділяється на кілька груп. Старша школа – це загальноосвітні, професійно-підготовчі, середньо-спеціальні і технічні гімназії. Загальне навчання у державних шкільних установах триває 4 роки і завершується здачею іспитів, що гарантує вступ до вузу. Професійна і середньо-спеціальна підготовка (від 2 до 5 років) сприяє отриманню навиків для майбутньої професії. У державних школах освіта безплатна, а в приватних – до 300 євро щомісяця⁹.

Ще в 2006 р. Словенія приєдналась до загальноєвропейського руху за надання школам автономії й активно реалізує заходи, спрямовані на вирішення питання. Школи, після отримання згоди керівних органів, можуть брати кредити. Вони повністю автономні щодо вирішення питань про передачу в оренду нерухомого майна для додаткових надходжень до

⁴ Готова ли Словения к переменам? Мирो Церар надеется на это. URL: <http://ru.euronews.com/2014/07/14/miro-cerar-s-daunting-task-to-reform-slovenia-after-election-win/> (дата звернення: 28.04.2015).

⁵ 100 dni vlade Mira Cerarja. Proračun, investicije, mladi. URL: http://www.vlada.si/teme_in_projekti/100_dni_vlade_mira_cerarja/ (дата звернення: 28.04.2015).

⁶ Redna seja Vlade RS. URL: http://www.vlada.si/medijsko_sredisce/sporocila_za_javnost/sporocilo_za_javnost/article/33_redna_seja_vlade_rs_52649/?tx_ttnews%5BbackPid%5D=489&cHash=55fb8107f90e39e2ca7fccbca7624941 (дата звернення: 29.08.2015).

⁷ The Social Progress Imperative. Social Progress Index. URL: <http://www.socialprogressimperative.org/data/spi> (дата звернення: 19.06.2015).

⁸ Система образования в Словении. URL: <https://vseobr.com/sistemy-obrazovaniya/slovenija/> (дата звернення: 19.06.2015)

⁹ Там само.

бюджету навчального закладу¹⁰, у прийнятті рішень про витрати отриманих асигнувань на поточні потреби, придбання комп'ютерної техніки тощо¹¹. Вища освіта має три рівні:

– коледжі й окремі факультети здійснюють підготовку за програмою професійної освіти чотири роки, включаючи практичну підготовку в обраній сфері та здачу випускних іспитів. Після закінчення навчання студент отримує диплом інженера, кращим студентам присвоюють кваліфікацію дипломованого інженера. Потім випускник може продовжити навчання на наступному ступені чи розпочати трудову діяльність відразу за отриманою спеціальністю;

– в університетах та інших вузах навчальна програма триває до шести років і завершується захистом дипломної роботи. При успішному закінченні студент отримує диплом та професійну кваліфікацію випускника в певній сфері, наприклад, доктор медицини, випускник академії, викладач тощо. Випускник може продовжити своє навчання далі чи почати працювати;

– академічна освіта дозволяє отримати звання магістра, а також доктора природничих чи гуманітарних наук. Для проходження на цей рівень потрібно закінчити перший етап вищої освіти. Програма навчання на рівні кандидата наук і магістра триває до двох років, після чого відбувається захист дисертації. Для отримання звання доктора наук діють інші вимоги – закінчений II ступінь вищої освіти, навчання до 4-х років за програмою та захист дисертації.

Уряд орієнтує словенські університети на підготовку у стратегічній перспективі кваліфікованих фахівців у певній галузі, виховання креативних та високоінтелектуальних молодих спеціалістів¹². Є три державні університети: Люблянський, Марібор, і Приморський, які включають 44 факультети. Словенія пишається авторитетним і відомим у світі Люблянським університетом, який з іншими інститутами (інститут ім. Йозефа Стефана, Хімічний інститут) створює потужний інтелектуальний центр міжнародного рівня¹³. Крім них, у державі діють художні академії, професійні коледжі та десять приватних вузів.

Державні вузи мають безкоштовне навчання. У приватних вузах оплата за рік навчання складає від однієї до семи тис. євро. Студенти користуються пільгами, зокрема є дотації на харчування у вузі, знижки на різні заходи і курси, проїзд до місця навчання, діють студентські центри допомоги, які безкоштовно працевлаштовують студентів, що бажають мати якийсь заробіток. Студенти молодші 35 років, які успішно навчаються, отримують стипендію, що компенсує частину оплати за навчання. Цю можливість мають громадяни Словенії й іноземні студенти із закладів, що беруть участь в аналогічній програмі¹⁴.

Наступною складовою ІСП є «Можливості» – це чотири елементи: права людини, особиста свобода і вибір, толерантність та інклюзія, доступ до вищої освіти. Проблеми щодо перших 3-х складових дуже активно обговорюються на політичному рівні. По кожному з цих елементів, які, в свою чергу, поділені ще на п'ять показників, Словенія теж входить до топ-п'ятірки держав ЦСЄ.

Уряд приділяє велику увагу розвитку громадян. Це підтверджують і дані ІЛР. Лідерами ЄС за ним серед держав ЦСЄ є Словенія (0,890), Чехія (0,878), Естонія (0,865), Польща (0,855), Литва (0,848). Звичайно, дані нижчі, ніж у лідерів ЄС – Данії (0,925), Нідерландів (0,924), Швеції (0,913), Великобританії (0,909) та Люксембургу (0,898). Тож Словенія за цим показником наблизилася до першої п'ятірки¹⁵. Ще один з елементів ІЛР – «Рівень життя» оцінюється через ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності в доларах США (ПКС \$ США). В ЄС на перших місцях за показником є: Люксембург (\$62471 ПКС) і Нідерланди (\$46326 ПКС). В 20-ку держав ЄС за рівнем доходу на душу населення не увійшла

¹⁰ Людський розвиток в Україні: соціальні та демографічні чинники модернізації національної економіки (колективна монографія) / [Лібанова Е.М., Макарова О.В., Курило І.О. та ін.]; за ред. Е.М. Лібанової. Київ: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2012, С. 250-252.

¹¹ Там само, С. 268.

¹² Путь в Европу / Под общ. ред. И.М. Клямкина и Л.Ф. Шевцовой. Москва, Новое издательство, 2008, С. 317.

¹³ Вебер Я. Жить по средствам, Вестник Европы, 2013, № 37. URL: <http://magazines.russ.ru/vestnik/2013/37/6v.html> (дата звернення: 21.11.2016).

¹⁴ Система образования в Словении. URL: <https://vseobr.com/sistemy-obrazovaniya/slovenija/> (дата звернення: 19.06.2015).

¹⁵ Human Development Index. Human Developments Report. United Nations Development Programme. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/human-developmentindex-hdi> (дата звернення: 19.06.2015).

жодна з країн ЦСЄ. Але тут лідери: Словенія (\$28664 ПКС), Чехія (\$28144 ПКС) і Словаччина (\$ 26764 ПКС), які випереджають навіть західну Португалію (\$ 26104 ПКС)¹⁶.

Період 2009-2014 рр. був складним для Словенії в економічному рості. До 2015 р. їй вдалося, після обвалу економіки на 7,8% в 2009 р., збільшити обсяг ВВП лише на 1%. Геоекономічні потрясіння, викликані світовою кризою, важко позначилися на господарському і соціальному розвитку. Дані про споживання з внутрішніх джерел щорічно скорочувалися після кризи і лише в 2014 р. зросли на 0,8%. Споживання домогосподарств дещо зросло в 2010-2011 рр., у наступні два роки воно падало і лише в 2014 р. збільшилося всього на 0,3%.

Споживання по державній лінії знижувалося і в 2014 р. скоротилося на 0,5%. Інвестиції в основні фонди зменшувалися і їх зростання почалося лише в останні два роки. Також скорочувалося фінансування інвестицій з іноземних джерел, які використовували для підтримки рівня споживання домогосподарств і держави. Порівняння макроекономічних показників 2009-2014 рр. свідчать, що економічний спад і стагнація тривали в Словенії до 2014 р. – появи позитивних змін найперше в динаміці ВВП і основних галузях економіки. Тоді ж, після кризового зниження господарської активності відновилося зростання ВВП, причому темпи приросту були найвищими після 2009 р. Збільшення обсягу ВВП на 2,5% перевищило середній показник у зоні євро.

На 2014-2020 рр. заплановано передати словенцям 3,2 млрд євро з Європейського фонду регіонального розвитку, Європейського соціального фонду і Фонду Згуртування. Кошти підуть на наукові дослідження й інновації, впровадження ІКТ, підвищення конкурентоспроможності малого і середнього бізнесу. Пріоритетний напрям у Словенії – поліпшення становища молоді на ринку праці. З метою зниження безробіття і підвищення оплати праці молоді встановлена мінімальна погодинна ставка зарплати, студенти включені в систему пенсійного і медичного страхування, підвищенні пільги для бізнесменів, які беруть на роботу осіб до 30 років, збільшено допомогу особам, які проходять стажування. Але прийняті урядом заходи через короткий термін їх дії не могли суттєво вплинути на загальні макроекономічні показники 2014 р. Результати зовнішньої торгівлі Словенії в 2014 р. були кращими, ніж в 2013 р., а в наступні роки покращилася і ситуація в соціальній сфері¹⁷.

З середини 90-х рр. у Словенії почалась реформа пенсійної системи. У 1999 р. словенці запровадили ряд змін: підвищили пенсійний вік для жінок, створили нову систему винагород і стягнень за пізній і ранній вихід на пенсію, знизили коефіцієнти заміщення заробітної плати, підвищили перерозподіл, надали повноваження і податкові пільги з метою поширення схем приватних заощаджень. Нині нові приватні фонди охоплюють кожного 4-го працівника. Впродовж років членства в ЄС у Словенії активно обговорюється можливість приватизації державної пенсійної схеми. Рішення утриматися від цього уряд обґрунтовував великими фінансовими витратами на перехід від розподільчої системи, потрібними для виплати пенсій. Така позиція склалась під впливом сильної опозиції профспілок, які сприймали приватизацію пенсійної системи як таку, що підриває систему соціального страхування.

Міжнародна дослідницька група Natixis опублікувала щорічний рейтинг Global Index of Retirement Index 2015, який аналізує рівень життя та вихід на пенсію у 150 державах. За методикою аналізу Natixis розглядає 20 показників у сферах здоров'я, добробуту, якості життя, матеріального достатку, які впливають на пенсійну систему держав. При цьому Natixis спирається на аналіз Світового банку, ВООЗ і ООН, що вимірюють рівень задоволеності людей. Домінуюче положення займає Західна Європа. Кращу пенсійну систему у світі має Швейцарія, що третій рік поспіль займає перше місце у рейтингу. За нею йдуть Норвегія, Австралія, Ісландія та Нідерланди. Словенія в 2015 р. піднялася на одну позицію й опинилася у першій 20-ці держав з найкращою системою виходу на пенсію, відразу за США та Францією. Серед «нових» держав-членів ЄС лише Чехія перебуває перед Словенією, яка займає 15 місце¹⁸.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Redna seja Vlade RS. URL: http://www.vlada.si/medijsko_sredisce/sporocila_za_javnost/sporocilo_za_javnost/article/42_redna_seja_vlade_rs_53987/?tx_ttnews%5BbackPid%5D=489&cHash=262447294e45300da7a2d0378296a7bb (дата звернення: 21.11.2016).

¹⁸ В Швейцарии лучшая пенсионная система, Словения на 20-м, а Болгария на 65-м месте. URL: <https://www.balkans.kp.ru/daily/26344.4/3227136/> (дата звернення: 19.11.2016).

Пенсії в Словенії діляться на кілька видів: по віку, інвалідності, втраті годувальника та сімейні. Середня статистична пенсія за віком у 2015 р. складала 613,74 євро. Право на трудову пенсію за віком мають застраховані особи при виконанні певних умов. Чоловіки для виходу на пенсію повинні досягнути 59 років при страховому стажі 40 років чи в 65 років з 15-річним мінімальним страховим стажем. Жінки досягають пенсійного віку в 59 років, зі стажем 39 років. Зі зменшенням страхового стажу збільшується вік виходу на пенсію до 63 років при 20-річному стажі роботи і до 65 років при 15-ти річному страховому стажі.

Обмеження для виходу на пенсію за віком може бути знижене: при наявності дітей – від 6 місяців за одну дитину до 48 місяців за п'ять і більше дітей, при проходженні військової служби – на 2/3 терміну, при наявності трудового стажу до повноліття – на весь стаж до 18 рр., при роботі на шкідливих виробництвах. За основу розрахунку пенсії береться десять років найуспішнішого трудового стажу¹⁹.

Крім вказаних вимог для отримання пенсії, основні положення пенсійної реформи в Словенії включають: для працюючих пенсіонерів щоквартально пенсія зростає на 1% впродовж трьох років; пенсії індексують на 60% при зростанні зарплат і на 40% при зростанні інфляції; введені особисті пенсійні рахунки, де застраховані можуть бачити дані про свої внески у пенсійний фонд і визнаний трудовий стаж²⁰. Пенсійну реформу схвалили РЄ та Брюссель, але більшість громадян не сприймали жорстку пенсійну реформу і зміни трудового законодавства. Були протестні демонстрації, які організували профспілки. Представники профспілок вважають, що реформа віддалить момент завершення трудової діяльності працівників, знизить рівень пенсій у середньому на 150 євро, за рахунок збільшення у часовому відношенні бази (з 18 до 34 років) для їх розрахунку. Вони протестували проти запланованих змін у системі, т.зв. «малої зайнятості», що охоплювала, головним чином молодь і студентів, адже реформа скорочує права молодих працівників і «підштовхує покоління до бідності»²¹.

Поступово уряд досягнув певних домовленостей. Прем'єр знайшов такі інструменти і шляхи, які допомогли вивести державу з кризи. У березні 2017 р. Інститут макроекономічного аналізу та розвитку Словенії (ІМАР) прогнозував на 3,6% зростання ВВП, що на 0,7% більше прогнозу осені 2016 р.²². На 2018 р. ІМАР прогнозує економічний ріст на 3,2% та збільшення ВВП проти 2016 р. на 2,6%. Директор ІМАР Б. Васлет вважає, що основні фактори росту схожі до результатів 2016 р. Динаміка росту інвестицій буде більш помітна в 2018 р.

У 2016 р. зросло приватне споживання домогосподарств, їх доходи, що підвищило довіру до уряду, яка наразі є відносно високою. «В даний час ми знаходимося на рівні, якого впродовж останніх 16 чи 17 років в Словенії, не бачили»²³, – заявив Б. Васлет. Позитивні результати розвитку економіки активізували ринок праці. Зайнятість зросла в усіх сферах, крім будівництва, яке за останні три роки стало стагнаційним. Досить високі прогнози щодо інших показників розвитку господарства. Але науковці ІМАР попереджають і про демографічні зміни. Суспільство стрімко старішає, кількість працездатних знизилася, зросла кількість жителів старших 65 років і це загострює проблему забезпечення адекватної робочої сили²⁴. Також у 2016 р. значно зросла зарплата, проти останніх 5-ти років. Це пов'язано з сприятливим розвитком бізнесових компаній і урядових механізмів у державному секторі.

Ймовірно, що реальний результат буде відрізнятись від очікувань ІМАР. Економісти Словенії вважають, що на кінцевий результат може вплинути те, що зростання буде ще вищим через високий рівень інвестицій. Також і приватне споживання може піднятися вище

¹⁹ Пенсиянная система Словении. URL: <http://www.sibiz.eu/life-in-slovenia/pensionnaya-sistema-slovenii.html> (дата звернення: 19.11.2016).

²⁰ В 2016 году в Словении изменяются условия выхода на пенсию. URL: [http://www.abc-clio.com/ABC-CLIOGreenwood/product.aspx?pc=A3712C_\(дата звернення: 23.12.2016\)](http://www.abc-clio.com/ABC-CLIOGreenwood/product.aspx?pc=A3712C_(дата звернення: 23.12.2016)).

²¹ Как выглядит пенсия по-европейски. URL: <https://focus.ua/country/324590/> (дата звернення: 23.12.2016).

²² Šefic: Razmere v Sloveniji stabilne in varne. URL: http://www.mnz.gov.si/si/novinarsko_sredisce/novica/article/12137/9503/34b6c8e7582c5a0e6ab102b8b26c6047/ (дата звернення: 20.11.2015).

²³ Ibid.

²⁴ Vlada je sprejela predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih. URL: http://www.vlada.si/medijsko_sredisce/sporocila_za_javnost/sporocilo_za_javnost/article/111_redna_seja_vlade_rs_58996/?tx_ttnews%5BbackPid%5D=489&cHash=b1692420e0a935a1d3d4db9ea6b1970a (дата звернення: 10.04.2017).

очікування. З прогнозом ІМАР узгоджуються й останні оцінки міжнародних інституцій – Єврокомісії і МВФ. У Брюсселі очікують зростання ВВП Словенії у 2018 році на 3%.

Отже, успішній стабільності незалежної Словенії сприяв ряд факторів, які діяли ще з часів її існування у складі СФРЮ. Об'єднуючим фактором держави стала спільна мета – бажання приєднатись до ЄС. Процес євроінтеграції сприяв модернізації низки сфер, зокрема соціальної, культурної та економічної. Глобальна фінансово-економічна криза виявила негаразди економіки держави і її керівництво було змушене поступово скорочувати значну частину соціальних пільг для населення. Це підняло градус напруги в суспільстві та знизило рівень національної єдності, негативно вплинуло на відчуття людей себе щасливими. Втім, з 2014 року прем'єр М. Церар прагне повернути довіру людей до держави. Як показує аналіз, ситуація покращується, показники довіри до уряду зростають, а, відповідно, зростає й політична стабільність у Словенії.

Список джерел

1. В 2016 году в Словении изменяются условия выхода на пенсию. URL: http://www.abc-clio.com/ABC-CLIOGreenwood/product.aspx?pc=A3712C_ (дата звернення: 23.12.2016).
2. В Швейцарии лучшая пенсионная система, Словения на 20-м, а Болгария на 65-м месте. URL: <https://www.balkans.kp.ru/daily/26344.4/3227136/> (дата звернення: 19.11.2016).
3. Вебер Я. (2013) Жить по средствам, Вестник Европы, № 37. URL: <http://magazines.russ.ru/vestnik/2013/37/6v.html> (дата звернення: 21.11.2016).
4. Готова ли Словения к переменам? Мирово Церар надеется на это. URL: <http://ru.euronews.com/2014/07/14/miro-cerar-s-daunting-task-toreform-slovenia-after-election-win/> (дата звернення: 28.04.2015).
5. Как выглядит пенсия по-европейски. URL: <https://focus.ua/country/324590/> (дата звернення: 23.12.2016).
6. Людський розвиток в Україні: соціальні та демографічні чинники модернізації національної економіки (кол. монографія) (2012) / [Лібанова Е. М., Макарова О. В., Курило І. О. та ін.]; за ред. Е. М. Лібанової. Київ: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 356 с.
7. Пенсионная система Словении. URL: <http://www.sibiz.eu/life-in-slovenia/pensionnaya-sistema-slovenii.html> (дата звернення: 19.11.2016).
8. Премьер-министром Словении стал Мирово Церар. URL: <https://112.ua/mir/premer-ministrom-slovenii-stal-miro-cerara-106438.html> (дата звернення: 27.08.2014).
9. Путь в Европу (2008) / Под общ. ред. И.М. Клямкина и Л.Ф. Шевцовой. Москва: Новое издательство, 400 с.
10. Система образования в Словении. URL: <https://vseobr.com/sistemy-obrazovaniya/slovenija/> (дата звернення: 19.06.2015)
11. Юрист Мирово Церар избран новым премьер-министром Словении. URL: <http://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2014/08/26/7025321/> (дата звернення: 28.11.2014).
12. 100 dni vlade Mira Cerarja. Proračun, investicije, mladi. URL: http://www.vlada.si/teme_in_projekti/100dni_vlade_mira_cerarja/ (дата звернення: 28.04.2015).
13. Redna seja Vlade RS. URL: http://www.vlada.si/medijsko_sredisce/sporocila_za_javnost/sporocilo_za_javnost/article/42_redna_seja_vlade_rs_53987/?tx_ttnews%5BbackPid%5D=489&cHash=262447294e45300da7a2d0378296a7bb (дата звернення: 21.11.2016).
14. Human Development Index. Human Developments Report. United Nations Development Programme. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi> (дата звернення: 19.06.2015).
15. Redna seja Vlade RS. URL: http://www.vlada.si/medijsko_sredisce/sporocila_za_javnost/sporocilo_za_javnost/article/33_redna_seja_vlade_rs_52649/?tx_ttnews%5BbackPid%5D=489&cHash=55fb8107f90e39e2ca7fccbca7624941 (дата звернення: 29.08.2015).
16. Šefic: Razmere v Sloveniji stabilne in varne. URL: http://www.mnz.gov.si/si/novinarsko_sredisce/novica/article/12137/9503/34b6c8e7582c5a0e6ab102b8b26c6047/ (дата звернення: 20.11.2015).
17. The Social Progress Imperative. Social Progress Index. URL: <http://www.socialprogressimperative.org/data/spi> (дата звернення: 19.06.2015).

18. Vlada je sprejela predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih. URL: http://www.vlada.si/medijsko_sredisce/sporocila_za_javnost/sporocilo_za_javnost/article/111_redna_seja_vlade_rs_58996/?tx_ttnews%5BbackPid%5D=489&cHash=b1692420e0a935a1d3d4db9ea6b1970a (дата звернення: 10.04.2017).

References

1. V 2016 g. v Slovenii izmenyayutsya usloviya vykhoda na pensiyu. URL: http://www.abcclio.com/ABC-CLIOGreenwood/product.aspx?pc=A3712C_ (data zvernennya: 23.12.2016).
2. V Shvejsarii luchshaya pensionnaya sistema, Sloveniya na 20-m, a Bolgariya na 65-m meste. URL: <https://www.balkans.kp.ru/daily/26344.4/3227136/> (data zvernennya: 19.11.2016).
3. Veber Ya. (2013) Zhit po sredstvam, Vestnik Evropy, # 37. URL: <http://magazines.russ.ru/vestnik/2013/37/6v.html> (data zvernennya: 21.11.2016).
4. Gotova li Sloveniya k peremenam? Miro Tserar nadeetsya na eto. URL: <http://ru.euronews.com/2014/07/14/miro-cerar-s-daunting-task-toreform-slovenia-after-election-win/> (data zvernennya: 28.04.2015).
5. Kak vyglyadit pensiya po-evropejski. URL: <https://focus.ua/country/324590/> (data zvernennya: 23.12.2016).
6. Lyudskiy rozvytok v Ukraini: sotsialni ta demografichni chynnyky modernizatsii natsionalnoi ekonomiky (kol. monografiya) (2012) / [Libanova E. M., Makarova O. V., Kurylo I. O. ta in.]; za red. E. M. Libanovoi. Kyiv: In-t demografii ta sotsialnykh doslidzhen im. M. V. Ptukhy NAN Ukrainy, 356 s.
7. Pensionnaya sistema Slovenii. URL: <http://www.sibiz.eu/life-in-slovenia/pensionnaya-sistema-slovenii.html> (data zvernennya: 19.11.2016).
8. Premer-ministrom Slovenii stal Miro Tserar. URL: <https://112.ua/mir/pre-mer-ministrom-slovenii-stal-miro-cerara-106438.html> (data zvernennya: 27.08.2014).
9. Put v Evropu (2008) / Pod obshch. red. I. M. Klyamkina i L. F. Shevtsovoj. Moskva: Novoe izdatelstvo, 400 s.
10. Sistema obrazovaniya v Slovenii. URL: <https://vseobr.com/sistemy-obrazovaniya/slovenija/> (data zvernennya: 19.06.2015).
11. Yurist Miro Tserar izbran novym premer-ministrom Slovenii. URL: <http://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2014/08/26/7025321/> (data zvernennya: 28.11.2014).
12. 100 dni vlade Mira Cerarja. Proračun, investicije, mladi. URL: http://www.vlada.si/teme_in_projekti/100dni_vlade_mira_cerarja/ (data zvernennya: 28.04.2015).
13. Redna seja Vlade RS. URL: http://www.vlada.si/medijsko_sredisce/sporocila_za_javnost/sporocilo_za_javnost/article/42_redna_seja_vlade_rs_53987/?tx_ttnews%5BbackPid%5D=489&cHash=262447294e45300da7a2d0378296a7bb (data zvernennya: 21.11.2016).
14. Human Development Index. Human Developments Report. United Nations Development Programme. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/human-developmentindex-hdi> (data zvernennya: 19.06.2015).
15. Redna seja Vlade RS. URL: http://www.vlada.si/medijsko_sredisce/sporocila_za_javnost/sporocilo_za_javnost/article/33_redna_seja_vlade_rs_52649/?tx_ttnews%5BbackPid%5D=489&cHash=55fb8107f90e39e2ca7fcc6ca7624941 (data zvernennya: 29.08.2015).
16. Šefic: Razmere v Sloveniji stabilne in varne. URL: http://www.mnz.gov.si/si/novinarsko_sredisce/novica/article/12137/9503/34b6c8e7582c5a0e6ab102b8b26c6047/ (data zvernennya: 20.11.2015).
17. The Social Progress Imperative. Social Progress Index. URL: <http://www.socialprogressimperative.org/data/spi> (data zvernennya: 19.06.2015).
18. Vlada je sprejela predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialno varstvenih prejemkih. URL: http://www.vlada.si/medijsko_sredisce/sporocila_za_javnost/sporocilo_za_javnost/article/111_redna_seja_vlade_rs_58996/?tx_ttnews%5BbackPid%5D=489&cHash=b1692420e0a935a1d3d4db9ea6b1970a (data zvernennya: 10.04.2017).